

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-46-11>

УДК 657

**ВИЗНАННЯ ТА ОЦІНКА ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ
ПІДПРИЄМСТВА ЗА НАЦІОНАЛЬНИМИ
ТА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ**

**RECOGNITION AND MEASUREMENT OF PROPERTY,
PLANT AND EQUIPMENT OF THE ENTERPRISE
ACCORDING TO NATIONAL
AND INTERNATIONAL STANDARDS**

Гончаренко Аліна Ігорівна

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0147-4059>

Мельник Тетяна Григорівна

кандидат економічних наук, доцент,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3617-6927>

Honcharenko Alina, Melnyk Tetiana

Taras Shevchenko National University of Kyiv

Стаття присвячена актуальним питанням визнання та оцінки основних засобів підприємства за національними та міжнародними стандартами. Систематизовано та охарактеризовано критерії визнання основних засобів та види їх вартості. Висвітлено складові первісної вартості (собівартості) основних засобів та розкрито порядок її формування. Встановлено момент припинення формування балансової вартості основних засобів. Визначено моделі обліку основних засобів після їх первісного визнання. Узагальнено методи переоцінки основних засобів та їх вплив на фінансову звітність. Розкрито порядок припинення визнання основних засобів. Проведено порівняння положень національних та міжнародних стандартів щодо зазначених питань. З'ясовано, що національні та міжнародні стандарти, поряд з подібними, містять і відмінні положення щодо визнання та оцінки основних засобів. Доведено, що визнання та оцінка основних засобів є важливими компонентами в системі бухгалтерського обліку.

Ключові слова: основні засоби, визнання, оцінка, переоцінка, первісна вартість (собівартість), справедлива вартість.

The article is devoted to topical issues of recognition and measurement of property, plant and equipment of the enterprise according to national and international standards. The criteria for recognition of property, plant and equipment, namely tangibility, purpose, useful life, economic benefit, reliable measurement and controllability, as well as the types of their value, namely original cost (cost), fair value, carrying amount, residual value, revalued amount, net realizable value and depreciable amount, are systematized and characterized. The components of the original cost (cost) of property, plant and equipment are highlighted. The order of formation of the original cost (cost) of property, plant and equipment depending on the way of their receipt by the enterprise (acquisition for cash, self-construction, acquisition on credit, free receipt, contribution to the share capital, transfer from current assets, receipt in exchange for another asset or acquisition at the expense of government grants), in case if the obligations for them are determined by the total amount, as well as during their current repair and regular technical inspections is revealed. The moment of termination of the formation of the carrying amount of property, plant and equipment is established. The models of accounting for property, plant and equipment after their initial recognition, namely the cost model and the revaluation model, are defined. The methods of revaluation of property, plant and equipment, namely the method of proportional revaluation (indexation) and the method of elimination of accumulated depreciation, and their impact on financial statements are summarized. The order of derecognition of property, plant and equipment is revealed. A comparison of the provisions of national and international standards regarding the specified issues is conducted. It is found that national and international standards, along with similar

ones, also contain different provisions regarding recognition and measurement of property, plant and equipment. It is proven that recognition and measurement of property, plant and equipment are important components in the accounting system.

Keywords: property, plant and equipment, recognition, measurement, revaluation, original cost (cost), fair value.

Постановка проблеми. У сучасних умовах господарювання одним із найголовніших завдань підприємства є підвищення ефективності використання його матеріально-технічної бази, основною складовою якої є основні засоби. Основні засоби є важливим елементом ресурсного потенціалу підприємства, оскільки вони визначають його обсяги виробництва і виробничу потужність та є одним із вагомих чинників, які впливають на визначення фінансових результатів його діяльності. Вони характеризують загальний майновий стан підприємства, його економічний потенціал та інвестиційну привабливість.

Ефективність використання основних засобів підприємства залежить, насамперед, від організації своєчасного одержання повної, достовірної та неупередженої обліково-економічної інформації про їх наявність, рух, стан і використання. У зв'язку з цим важливим є правильне визнання та достовірна оцінка основних засобів підприємства, оскільки це дає змогу робити правильні висновки щодо його загального майнового стану та приймати відповідні управлінські рішення. Тому питання визнання та оцінки основних засобів підприємства набуває на сьогодні особливої актуальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питання визнання та оцінки основних засобів підприємства розглядалися багатьма дослідниками, серед яких Белозерцев В. С., П'ятіна А. Г. [1], Довжик О. О., Гапонюк А. І. [2], Задніпровський О. Г., Мартинів І. К. [3], Каткова Н. В., Глущенко Г. В. [4], Коблянська О. І., Круглік К. М. [5], Кудлаєва Н. В. [7], Овод Л. В., Валькова Н. В. [11] та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на досить глибокі дослідження і вагомні результати, отримані багатьма дослідниками, питання визнання та оцінки основних засобів підприємства потребують подальшого дослідження, особливо в контексті застосування національних та міжнародних стандартів.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є виявлення, систематизація та узагальнення теоретико-методичних і практичних аспектів визнання та оцінки основних засобів підприємства за національними та міжнародними стандартами.

Виклад основного матеріалу дослідження. До основних нормативних документів, які регулюють питання визнання та оцінки основних засобів в Україні, належать:

1) НП(С)БО 7 «Основні засоби» (НП(С)БО 7) [14] – застосовується підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами усіх форм власності (крім бюджетних установ та підприємств, які відповідно до законодавства складають фінансову звітність за МСФЗ);

2) МСБО 16 «Основні засоби» (МСБО 16) [8] – застосовується підприємствами, які зобов'язані складати фінансову звітність за МСФЗ відповідно до ч. 2 ст. 12¹ Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV [12], а також тими підприємствами, які самостійно визначили доцільним застосовувати МСФЗ для складання фінансової звітності.

Для визнання основних засобів у бухгалтерському обліку вони повинні відповідати всім критеріям визнання їх такими (табл. 1).

Порівняння критеріїв визнання основних засобів за НП(С)БО 7 та МСБО 16 дозволяє зробити висновок про те, що вони є практично ідентичними. Відмінностями є лише те, що у МСБО 16 не вказується про утримання основних засобів для здійснення соціально-культурних функцій, а також те, що за НП(С)БО 7 очікуваний строк корисного використання (експлуатації) основних засобів більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік), а за МСБО 16 – більше одного періоду.

Крім критеріїв визнання основних засобів, наведених у НП(С)БО 7 та МСБО 16, виділяють також такий критерій їх визнання, як контрольованість, оскільки відповідно до п. 3 НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» активи – це ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, призведе до отримання економічних вигід у майбутньому [13, п. 3]. Подібне визначення поняття «актив» наведено і в п. 4.2 та 4.3 Концептуальної основи фінансової звітності. Підприємство контролює економічний ресурс, якщо воно «має теперішню спроможність керувати використанням економічного

Таблиця 1

**Систематизація та характеристика критеріїв визнання основних засобів
за НП(С)БО 7 та МСБО 16**

Критерій визнання	НП(С)БО 7	МСБО 16
Матеріальність	Наявність матеріальної форми	Наявність матеріальної форми
Призначення	Утримання з метою використання у процесі виробництва або постачання товарів, виконання робіт і надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій	Утримання для використання у виробництві або постачанні товарів чи наданні послуг, для надання в оренду або для адміністративних цілей
Строк корисного використання	Очікуваний строк корисного використання (експлуатації) більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік)	Використання, за очікуванням, протягом більше одного періоду
Економічна вигода	Існування імовірності того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди від використання об'єкта	Існування ймовірності, що майбутні економічні вигоди, пов'язані з об'єктом, надійдуть до підприємства
Достовірна оцінка	Можливість достовірного визначення вартості об'єкта	Можливість достовірної оцінки собівартості об'єкта

Джерело: складено за [8, п. 6, 7; 14, п. 4, 6]

ресурсу та одержувати економічні вигоди, що можуть від нього надходити» [6, п. 4.20].

Одиницею обліку основних засобів за НП(С)БО 7 є об'єкт основних засобів [14, п. 7]. Натомість МСБО 16 не визначає одиницю обліку основних засобів, тому в цьому питанні потрібно застосовувати професійне судження залежно від конкретних обставин підприємства [8, п. 9].

Важливе значення в системі бухгалтерського обліку основних засобів має правильна їх оцінка, тобто грошове їх вираження, що є важливим при визначенні обсягу та структури капітальних вкладень підприємства.

Для оцінки основних засобів використовуються такі види вартості (табл. 2): первісна вартість (собівартість), справедлива вартість, залишкова (балансова) вартість, ліквідаційна вартість, переоцінена вартість, чиста вартість реалізації та вартість, яка амортизується.

За НП(С)БО 7 основні засоби зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю [14, п. 7]. Перелік витрат, які формують первісну вартість об'єкта основних засобів відповідно до НП(С)БО 7 [14, п. 8], наведено на рис. 1.

Крім того, первісна вартість об'єкта основних засобів збільшується з одночасним створенням забезпечення на обґрунтовану розрахунком суму зобов'язання, яке відповідно до законодавства виникає у підприємства

щодо демонтажу, переміщення цього об'єкта та приведення земельної ділянки, на якій він розташований, у стан, придатний для подальшого використання (зокрема на передбачену законодавством рекультивацию порушених земель) [14, п. 8].

За МСБО 16 об'єкт основних засобів, який відповідає критеріям визнання як актив, слід оцінювати за його собівартістю [8, п. 15], складові якої визначені п. 16 та 17 МСБО 16 (рис. 2).

У МСБО 16, на відміну від НП(С)БО 7, наведено також приклади витрат, які не є витратами на об'єкт основних засобів [8, п. 19]. Такі витрати не включаються до собівартості об'єкта основних засобів, а визнаються витратами того періоду, в якому вони були понесені (рис. 3).

Порядок формування первісної вартості (собівартості) основних засобів залежить від способу їх надходження на підприємство (табл. 3).

При придбанні основних засобів за грошові кошти, самостійному створенні та придбанні в кредит порядок формування їх первісної вартості (собівартості) за НП(С)БО 7 та МСБО 16 є подібним. Разом з тим, НП(С)БО 7 та МСБО 16 містять різні вимоги щодо порядку формування первісної вартості (собівартості) основних засобів при отриманні їх в обмін на інший актив та придбанні за рахунок державних

Таблиця 2

**Систематизація та характеристика видів вартості основних засобів
за НП(С)БО 7 та МСБО 16**

Вид вартості	НП(С)БО 7	МСБО 16
Первісна вартість (собівартість)	Історична (фактична) собівартість необоротних активів у сумі грошових коштів або справедливої вартості інших активів, сплачених (переданих), витрачених для придбання (створення) необоротних активів	Сума сплачених грошових коштів чи їх еквівалентів або справедлива вартість іншої форми компенсації, наданої для отримання активу на час його придбання або створення або (якщо прийнятно) сума, яку розподіляють на цей актив при первісному визнанні згідно з конкретними вимогами інших МСФЗ, наприклад, МСФЗ 2 «Платіж на основі акцій»
Справедлива вартість	Сума, за якою можна продати актив або оплатити зобов'язання за звичайних умов на певну дату	Ціна, яка була б отримана за продаж активу або сплачена за передачу зобов'язання у звичайній операції на дату оцінки
Залишкова (балансова) вартість	Різниця між первісною (переоціненою) вартістю необоротного активу і сумою його накопиченої амортизації (зносу)	Сума, за якою актив визнають після вирахування будь-якої суми накопиченої амортизації та накопичених збитків від зменшення корисності
Ліквідаційна вартість	Сума коштів або вартість інших активів, яку підприємство очікує отримати від реалізації (ліквідації) необоротних активів після закінчення строку їх корисного використання (експлуатації), за вирахуванням витрат, пов'язаних з продажем (ліквідацією)	Оцінена сума, яку підприємство отримало би на поточний час від вибуття активу після вирахування всіх оцінених витрат на вибуття, якби актив був би такого ж віку та стану, в якому він був би на кінець строку його корисного використання
Переоцінена вартість	Вартість необоротних активів після їх переоцінки	Справедлива вартість активу на дату переоцінки за мінусом будь-якої подальшої накопиченої амортизації та подальших накопичених збитків від зменшення корисності
Чиста вартість реалізації	Справедлива вартість необоротного активу за вирахуванням очікуваних витрат на його реалізацію	Справедлива вартість активу за вирахуванням витрат на його вибуття
Вартість, яка амортизується	Первісна або переоцінена вартість необоротних активів за вирахуванням їх ліквідаційної вартості	Собівартість активу або інша сума, що замінює собівартість, за вирахуванням його ліквідаційної вартості

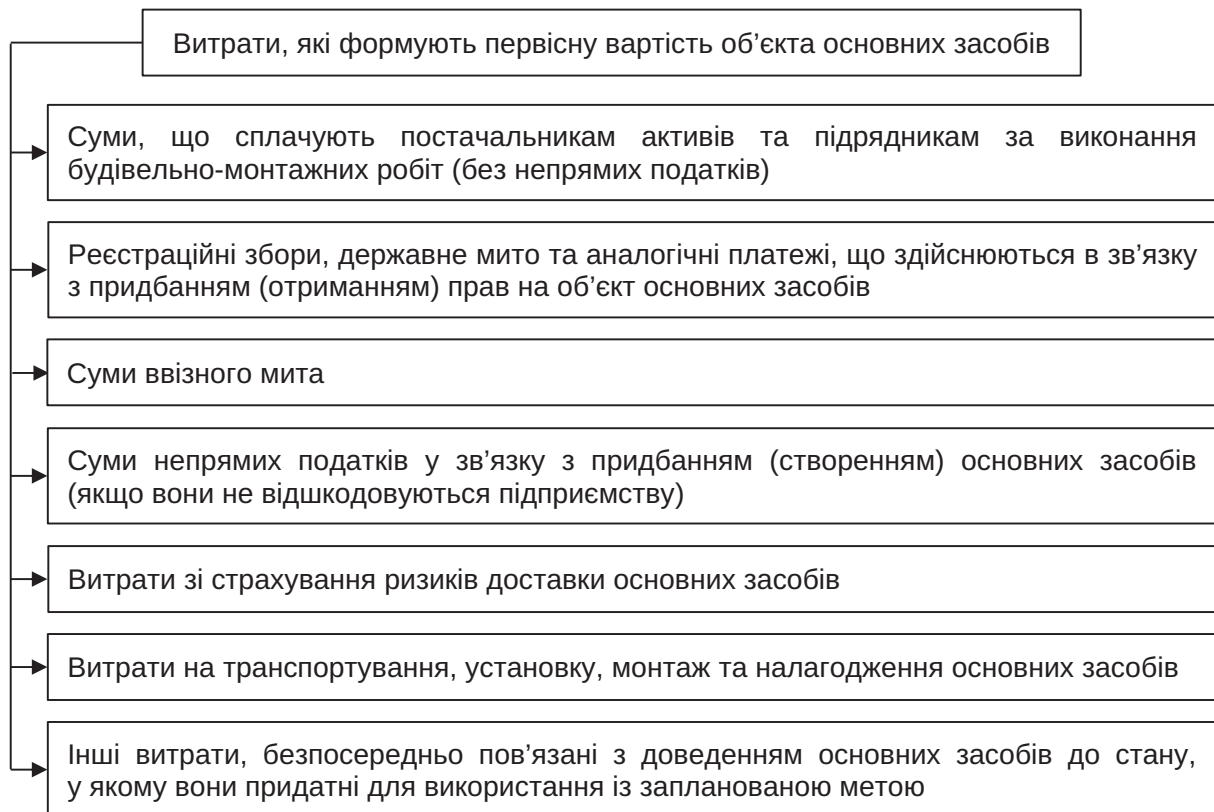
Джерело: складено за [8, п. 6, 31; 14, п. 4]

грантів. Крім того, в МСБО 16 не передбачено порядок формування собівартості основних засобів при безоплатному їх отриманні, внесенні до статутного капіталу та переведенні з оборотних активів.

За НП(С)БО 7 первісна вартість основних засобів, отриманих в обмін на інший актив, залежить від того, подібні активи обмінювалися чи неподібні [2, с. 805]. Натомість МСБО 16 не оперує поняттям подібності основних засо-

бів. Собівартість основних засобів, отриманих в обмін на інший актив, ґрунтується на аналізі комерційної сутності операції обміну [4, с. 108].

За МСБО 16 балансову вартість об'єкта основних засобів можна зменшити на суму отриманих державних грантів згідно з МСБО 20 [8, п. 28], у якому для обліку державних грантів передбачено два загальних підходи – метод капіталу і метод доходу [9, п. 13].

Рис. 1. Витрати, які формують первісну вартість об'єкта основних засобів відповідно до НП(С)БО 7

Джерело: складено за [14, с. 8]

Натомість у НП(С)БО 15 для обліку цільового фінансування передбачено лише метод доходу [15, п. 16–19]. Тому за НП(С)БО 7 первісну вартість основних засобів не можна зменшити на суму отриманих державних грантів [2, с. 805].

У НП(С)БО 7, на відміну від МСБО 16, наведено також порядок формування первісної вартості об'єктів основних засобів, зобов'язання за які визначені загальною сумою. Так, первісна вартість об'єктів основних засобів, зобов'язання за які визначені загальною сумою, визначається розподілом цієї суми пропорційно до справедливої вартості окремого об'єкта основних засобів [14, п. 9].

Крім того, НП(С)БО 7 та МСБО 16 містять також різні вимоги щодо порядку формування первісної вартості (собівартості) основних засобів при їх поточному ремонті й регулярних технічних оглядах.

Так, якщо в процесі поточного ремонту окремі частини об'єкта основних засобів замінюються новими, то за МСБО 16 собівартість замінюваної частини визнається в балансовій вартості такого об'єкта. При цьому визна-

ння балансової вартості тих частин, що їх замінюють, припиняється [8, п. 13]. Витрати на регулярні технічні огляди обліковуються аналогічно до операцій заміни окремих частин об'єкта основних засобів: визнаються в балансовій вартості об'єкта, але при цьому балансова вартість витрат від попереднього огляду, яка залишається, визнаватися припиняється [2, с. 805].

Натомість НП(С)БО 7 не передбачає збільшення первісної вартості об'єкта основних засобів у разі заміни окремих його частин новими під час проведення поточного ремонту і/або регулярних технічних оглядів. У таких випадках усі витрати, включаючи вартість нових частин об'єкта основних засобів, включаються до складу витрат. Первісна вартість основних засобів може збільшитися лише на суму витрат, пов'язаних з поліпшенням об'єкта (модернізація, модифікація, добування, дообладнання, реконструкція тощо) [2, с. 805].

У МСБО 16, на відміну від НП(С)БО 7, визначено також момент припинення формування балансової вартості основних засобів. Так, визнання витрат у балансовій вартості

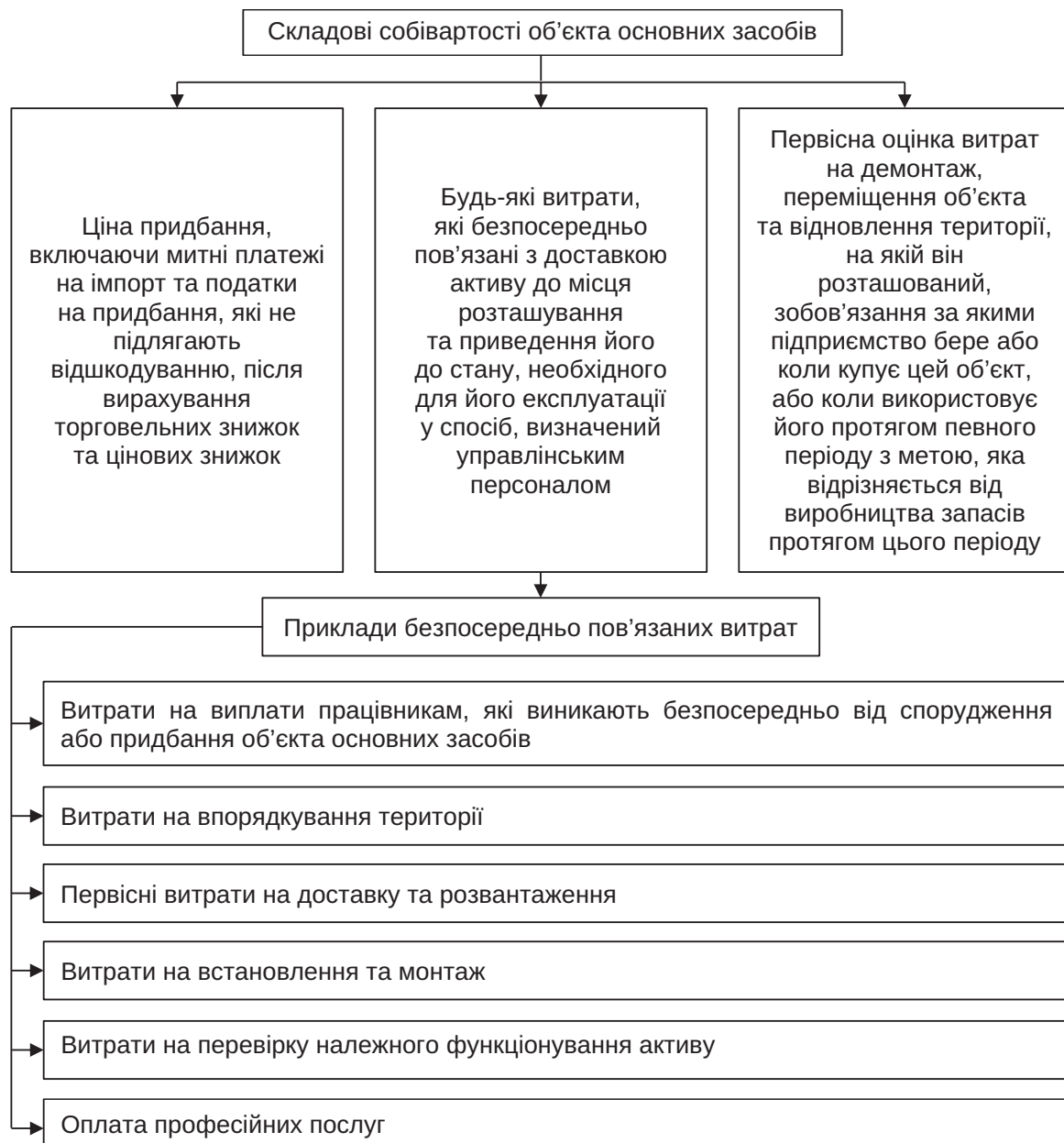

Рис. 2. Складові собівартості об'єкта основних засобів відповідно до МСБО 16

Джерело: складено за [8, п. 16, 17]

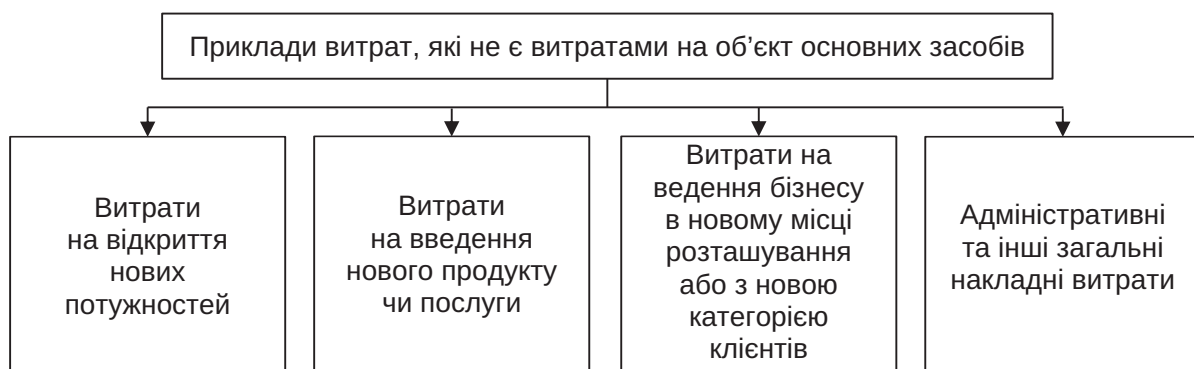

Рис. 3. Приклади витрат, які не є витратами на об'єкт основних засобів відповідно до МСБО 16

Джерело: складено за [8, п. 19]

Таблиця 3

**Порядок формування первісної вартості (собівартості) основних засобів
за НП(С)БО 7 та МСБО 16**

Спосіб надходження	НП(С)БО 7	МСБО 16
1	2	3
Придбання за грошові кошти	Придбані основні засоби зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю, яка складається з витрат, визначених п. 8 НП(С)БО 7	Об'єкт основних засобів, який відповідає критеріям визнання як актив, слід оцінювати за його собівартістю, складові якої визначені п. 16 та 17 МСБО 16
Самостійне створення	Створені основні засоби зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю, яка складається з витрат, визначених п. 8 НП(С)БО 7	Собівартість активу, створеного власними силами, визначається з використанням тих самих принципів, як і для придбаного активу
Придбання в кредит	Фінансові витрати не включаються до первісної вартості основних засобів, придбаних (створених) повністю або частково за рахунок запозичень (за винятком фінансових витрат, які включаються до собівартості кваліфікаційних активів відповідно до НП(С)БО 31 «Фінансові витрати»)	Критерії для визнання відсотків як компонента балансової вартості об'єкта основних засобів встановлені МСБО 23 «Витрати за позиками», згідно з яким витрати за позиками, що безпосередньо відносяться до придбання, будівництва або виробництва кваліфікаційного активу, є частиною собівартості такого активу
Безоплатне отримання	Первісна вартість безоплатно отриманих основних засобів дорівнює їх справедливій вартості на дату отримання з урахуванням витрат, передбачених п. 8 НП(С)БО 7	Не передбачено
Внесення до статутного капіталу	Первісною вартістю основних засобів, що внесені до статутного капіталу підприємства, визнається погоджена засновниками (учасниками) підприємства їх справедлива вартість з урахуванням витрат, передбачених п. 8 НП(С)БО 7	Не передбачено
Переведення з оборотних активів	Первісна вартість об'єктів, переведених до основних засобів з оборотних активів, дорівнює її собівартості, яка визначається згідно з НП(С)БО 9 «Запаси» та НП(С)БО 16 «Витрати»	Не передбачено
Отримання в обмін на інший актив	Первісна вартість об'єкта основних засобів, отриманого в обмін на подібний об'єкт, дорівнює залишковій вартості переданого об'єкта основних засобів. Якщо залишкова вартість переданого об'єкта перевищує його справедливую вартість, то первісною вартістю об'єкта основних засобів, отриманого в обмін на подібний об'єкт, є справедлива вартість переданого об'єкта з включенням різниці до витрат звітного періоду. Первісна вартість об'єкта основних засобів, придбаного в обмін (або частковий обмін) на неподібний актив, дорівнює справедливій вартості переданого немонетарного активу, збільшеній (зменшеній) на суму грошових коштів чи їх еквівалентів, що була передана (отримана) під час обміну	Собівартість об'єкта основних засобів, придбаного в обмін на немонетарний актив чи активи або поєднання монетарних та немонетарних активів, оцінюється за справедливою вартістю, якщо операція обміну має комерційну сутність і справедливую вартість отриманого або переданого активу можна достовірно оцінити. Якщо придбаний об'єкт не оцінюється за справедливою вартістю, то його собівартість оцінюють за балансовою вартістю переданого активу
Придбання за рахунок державних грантів	Первісну вартість основних засобів не можна зменшити на суму отриманих державних грантів згідно з НП(С)БО 15 «Дохід» (НП(С)БО 15)	Балансову вартість об'єкта основних засобів можна зменшити на суму отриманих державних грантів згідно з МСБО 20 «Облік державних грантів і розкриття інформації про державну допомогу» (МСБО 20)

Джерело: складено за [2, с. 805; 8, п. 15, 22, 24, 28; 10, п. 1; 14, п. 7, 8, 10-13]

об'єкта основних засобів припиняється, якщо об'єкт знаходиться в місці розташування та у стані, необхідному для його експлуатації у спосіб, визначений управлінським персоналом. Тому витрати, понесені при використанні чи передислокації об'єкта, не включаються в балансову вартість такого об'єкта [8, п. 20].

Після первісного визнання основних засобів за МСБО 16 підприємство має право обрати своєю обліковою політикою одну з двох моделей їх обліку, яку слід застосовувати до всього класу основних засобів [8, п. 29-31]:

1) модель собівартості – об'єкт основних засобів відображається за його собівартістю за мінусом будь-якої накопиченої амортизації та будь-яких накопичених збитків від зменшення корисності;

2) модель переоцінки – об'єкт основних засобів (справедливу вартість якого можна достовірно оцінити) відображається за переоціненою вартістю.

У МСБО 16 передбачено два методи переоцінки основних засобів [8, п. 35]:

1) метод пропорційної переоцінки (індексації) – сума накопиченої амортизації перераховується пропорційно до зміни валової балансової вартості активу так, щоб балансова вартість активу після переоцінки дорівнювала його справедливій вартості;

2) метод списання накопиченої амортизації – спочатку з валової балансової вартості активу виключається сума накопиченої амортизації, а потім отримана чиста балансова вартість активу коригується до його справедливої вартості.

Натомість за НП(С)БО 7 підприємство може переоцінювати об'єкт основних засобів, якщо залишкова вартість цього об'єкта суттєво відрізняється від його справедливої вартості на дату балансу. Не підлягають переоцінці малоцінні необоротні матеріальні активи та бібліотечні фонди, якщо амортизація їх вартості здійснюється за методами «50% / 50%» або «100%» [14, п. 16]. Крім того, у НП(С)БО 7 передбачено тільки один метод переоцінки основних засобів – метод пропорційної переоцінки (індексації) [1, с. 243].

Як за НП(С)БО 7, так і за МСБО 16, у разі переоцінки об'єкта основних засобів здійснюється переоцінка всіх об'єктів групи (класу) основних засобів, до якої належить цей об'єкт. Переоцінка основних засобів має проводитися з такою регулярністю, щоб їх залишкова (балансова) вартість суттєво не відрізнялася від їх справедливої вартості на дату балансу (на кінець звітного періоду) [8, п. 31, 36; 14, п. 16].

НП(С)БО 7 не надає жодних пояснень щодо частоти переоцінок. Натомість МСБО 16 зазначає, що частота переоцінок залежить від змін (значні, непостійні чи незначні) справедливої вартості основних засобів, які переоцінюються [8, п. 34].

За НП(С)БО 7, як і за МСБО 16, вплив результатів переоцінки основних засобів на фінансову звітність залежить безпосередньо від її суті: переоцінка вперше чи подальша, а також дооцінка вперше – у складі капіталу в дооцінках, чи уцінка вперше – у складі витрат звітного періоду. Сума чергової (останньої) дооцінки в межах перевищення (суми попередніх уцінок над сумою попередніх дооцінок) включається до складу доходів звітного періоду, а різниця спрямовується на збільшення капіталу в дооцінках. Сума чергової (останньої) уцінки в межах перевищення (суми попередніх дооцінок над сумою попередніх уцінок) спрямовується на зменшення капіталу в дооцінках, а різниця включається до складу витрат звітного періоду [8, п. 39–41; 14, п. 19, 20].

Що стосується припинення визнання основних засобів, то за НП(С)БО 7 об'єкт основних засобів вилучається з активів (списується з балансу) у разі його вибуття внаслідок безоплатної передачі або невідповідності критеріям визнання активом [14, п. 33]. А за МСБО 16 визнання балансової вартості об'єкта основних засобів слід припинити після його вибуття або коли не очікується майбутніх економічних вигід від його використання або вибуття [8, п. 67].

І за НП(С)БО 7, і за МСБО 16 фінансовий результат (прибуток або збиток), що виникає від припинення визнання (вибуття) об'єкта основних засобів, визначається як різниця між чистими доходами (надходженнями) від вибуття об'єкта (якщо вони є) та його залишковою (балансовою) вартістю [8, п. 71; 14, п. 34].

Висновки. Отже, одним з основних критеріїв визнання основних засобів є можливість їх достовірної оцінки. Оцінка основних засобів опосередковано впливає не тільки на фінансовий стан, а й на фінансові результати діяльності підприємства. Тому потрібне професійне судження при застосуванні критеріїв визнання об'єктів основних засобів залежно від конкретних обставин та правильна їх оцінка для відображення в бухгалтерському обліку, оскільки від правильності їх визнання та оцінки залежить достовірність інформації у фінансовій звітності й обґрунтованість управлінських рішень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Белозерцев В. С., П'ятіна А. Г. Методологічні аспекти оцінки основних засобів за міжнародними стандартами. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Вип. 20. С. 240–244.
2. Довжик О. О., Гапонюк А. І. Особливості обліку основних засобів у сучасних умовах господарювання. *Інфраструктура ринку*. 2018. Вип. 25. С. 803–807.
3. Задніпровський О. Г., Мартинів І. К. Оцінка основних засобів в бухгалтерському обліку: засади поліваріантності. *Інтелект XXI*. 2019. № 3. С. 56–60.
4. Каткова Н. В., Глуценко Г. В. Актуальні питання визнання і оцінки основних засобів за П(С)БО і МСФЗ. *Вектори розвитку науки і бізнесу в глобальному середовищі: тренди та перспективи*: матеріали Національної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, 7 листопада 2019 р.). Тернопіль : ФОР Осадца Ю. В., 2019. С. 106–108.
5. Коблянська О. І., Круглік К. М. Оцінки в обліковій політиці основних засобів під час переходу на МСФЗ. *Приазовський економічний вісник*. 2020. Вип. 2(19). С. 260–263.
6. Концептуальна основа фінансової звітності. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/2019_RB_ConceptualFramework_ukr_AH.pdf (дата звернення: 09.01.2023).
7. Кудлаєва Н. В. Визнання та оцінка основних засобів: реалії сьогодення. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2019. Вип. 1(69). С. 107–114.
8. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби». URL: https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%91%D0%9E%2016_ukr_2021.pdf (дата звернення: 09.01.2023).
9. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 20 «Облік державних грантів і розкриття інформації про державну допомогу». URL: https://www.mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%91%D0%9E%2020_ukr_2022.pdf (дата звернення: 09.01.2023).
10. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 23 «Витрати за позиками». URL: https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%91%D0%9E%2023_ukr.pdf (дата звернення: 09.01.2023).
11. Овод Л. В., Валькова Н. В. Критерії визнання основних засобів як об'єктів амортизаційної політики на машинобудівних підприємствах України. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2019. № 5. С. 170–174.
12. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. Дата оновлення: 10.08.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 09.01.2023).
13. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. Дата оновлення: 10.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення: 09.01.2023).
14. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 № 92. Дата оновлення: 29.07.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00> (дата звернення: 09.01.2023).
15. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: наказ Міністерства фінансів України від 29.11.1999 № 290. Дата оновлення: 03.11.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99> (дата звернення: 09.01.2023).

REFERENCES:

1. Bielozersev, V. S., & Piatina, A. H. (2017). Metodolohichni aspekty otsinky osnovnykh zasobiv za mizhnarodnymy standartamy [Methodological Aspects of Measurement of Property, Plant and Equipment According to International Standards]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky* [Global and National Problems of Economics], 20, 240–244. [in Ukrainian]
2. Dovzhyk, O. O., & Haponiuk, A. I. (2018). Osoblyvosti obliku osnovnykh zasobiv u suchasnykh umovakh hospodariuvannia [Features of Accounting of Property, Plant and Equipment in Modern Conditions of Management]. *Infrastruktura rynku* [Market Infrastructure], 25, 803–807. [in Ukrainian]
3. Zadniprovskiy, O. H., & Martyniv, I. K. (2019). Otsinka osnovnykh zasobiv v bukhhalterskomu obliku: zasady polivariantnosti [Measurement of Property, Plant and Equipment in Accounting: Foundations of Polyvariance]. *Intelekt XXI* [Intellect XXI], 3, 56–60. [in Ukrainian]
4. Katkova, N. V., & Hlushchenko, H. V. (2019). Aktualni pytannia vyznannia i otsinky osnovnykh zasobiv za P(S) BO i MSFZ [Topical Issues of Recognition and Measurement of Property, Plant and Equipment According to NR(S) AU and IFRS]. *Vektory rozvytku nauky i biznesu v hlobalnomu seredovyshchi: trendy ta perspektyvy: materialy Natsionalnoi naukovo-praktychnoi konferentsii (m. Ternopil, 7 lystopada 2019 r.)* [Vectors of Science and Business

Development in the Global Environment: Trends and Perspectives: Proceedings of the National Scientific and Practical Conference (Ternopil, November 7, 2019)]. Ternopil: FOP Osadtsa Yu.V., 106–108. [in Ukrainian]

5. Koblianska, O. I., & Kruhlik, K. M. (2020). Otsinky v oblikovii politytsi osnovnykh zasobiv pid chas perekhodu na MSFZ [Estimates in the Accounting Policy of Property, Plant and Equipment During the Transition to IFRS]. *Pryazovskiy ekonomichnyi visnyk* [Pryazovskiy Economic Herald], 2(19), 260–263. [in Ukrainian]

6. Kontseptualna osnova finansovoi zvitnosti [Conceptual Framework for Financial Reporting]. Available at: https://mof.gov.ua/storage/files/2019_RB_ConceptualFramework_ukr_AH.pdf [in Ukrainian]

7. Kudlaieva, N. V. (2019). Vyznannia ta otsinka osnovnykh zasobiv: realii sohodennia [Recognition and Measurement of Property, Plant and Equipment: Today's Realities]. *Problemy systemnoho pidkhodu v ekonomitsi* [Problems of Systemic Approach in the Economy], 1(69), 107–114. [in Ukrainian]

8. Mizhnarodnyi standart bukhhalterskoho obliku 16 «Osnovni zasoby» [International Accounting Standard 16 «Property, Plant and Equipment»]. Available at: https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%91%D0%9E%2016_ukr_2021.pdf. [in Ukrainian]

9. Mizhnarodnyi standart bukhhalterskoho obliku 20 «Oblik derzhavnykh hrantiv i rozkryttia informatsii pro derzhavnu dopomohu» [International Accounting Standard 20 «Accounting for Government Grants and Disclosure of Government Assistance»]. Available at: https://www.mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%91%D0%9E%2020_ukr_2022.pdf. [in Ukrainian]

10. Mizhnarodnyi standart bukhhalterskoho obliku 23 «Vytraty za pozykamy» [International Accounting Standard 23 «Borrowing Costs»]. Available at: https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%91%D0%9E%2023_ukr.pdf. [in Ukrainian]

11. Ovod, L. V., & Valkova, N. V. (2019). Kryterii vyznannia osnovnykh zasobiv yak obektiv amortyzatsiinoi polityky na mashynobudivnykh pidpriemstvakh Ukrainy [Criteria for Recognition of Property, Plant and Equipment as Objects of Depreciation Policy at Machine-Building Enterprises of Ukraine]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu* [Herald of Khmelnytskyi National University], 5, 170–174. [in Ukrainian]

12. Pro bukhhalterskyi oblik ta finansovu zvitnist v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 16.07.1999 № 996-XIV [On Accounting and Financial Reporting in Ukraine: Law of Ukraine on July 16, 1999 № 996-XIV]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>. [in Ukrainian]

13. Pro zatverdzhennia Natsionalnoho polozhennia (standartu) bukhhalterskoho obliku 1 «Zahalni vymohy do finansovoi zvitnosti»: nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 07.02.2013 № 73 [On Approval of the National Regulation (Standard) of Accounting 1 «General Requirements for Financial Reporting»: Order of the Ministry of Finance of Ukraine on February 7, 2013 № 73]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>. [in Ukrainian]

14. Pro zatverdzhennia Natsionalnoho polozhennia (standartu) bukhhalterskoho obliku 7 «Osnovni zasoby»: nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 27.04.2000 № 92 [On Approval of the National Regulation (Standard) of Accounting 7 «Property, Plant and Equipment»: Order of the Ministry of Finance of Ukraine on April 27, 2000 № 92]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>. [in Ukrainian]

15. Pro zatverdzhennia Natsionalnoho polozhennia (standartu) bukhhalterskoho obliku 15 «Dokhid»: nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 29.11.1999 № 290 [On Approval of the National Regulation (Standard) of Accounting 15 «Revenue»: Order of the Ministry of Finance of Ukraine on November 29, 1999 № 290]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>. [in Ukrainian]